

Перспектива подальших досліджень полягає в дослідженні мовних засобів вираження згоди та відмови в мовленнєвих актах німецькомовного ділового дискурсу, беручи до уваги мовленнєву взаємодію комунікантів, орієнтовану на співпрацю чи, навпаки, на конфлікт.

Список літератури

1. Безугла Л. Р. Когнітивно-прагматичні характеристики імпліцитних смислів у німецькомовному дискурсі : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 / Безугла Лілія Ростиславівна. – Харків, 2008. – 506 с.
2. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Тойн А. ван Дейк. – М. : Прогресс, 1989. – 307с.
3. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.
4. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / М. Л. Макаров. – М. : Гнозис, 2003. – 277 с.
5. Осовська І. М. Висловлювання-відмова: структурно-семантичний та комунікативно-прагматичний аспекти (на матеріалі сучасної німецької мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / І. М. Осовська. – К., 2003. – 20 с.
6. Рудик І. М. Комунікативно-прагматичні типи висловлювань зі значенням згоди/незгоди в сучасній англійській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / І. М. Рудик. – Харків, 2000. – 19 с.
7. Свиридова Т.М. Категория согласия/несогласия в русском языке : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык” / Т. М. Свиридова. – Елец, 2008. – 35 с.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : Підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
9. Шевченко І. С. Дискурс як мисленнєво-комунікативна діяльність / І. С. Шевченко, О. І. Морозова // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : [монографія] / за загальн. ред. Шевченко І. С. – Харків : Константа, 2005. – С. 21–28.
10. Hültner R. Fluch der wilden Jahre. Türks zweiter Fall / R. Hültner. – München : Btb Verlag München, 2005. – 1. Auflage. – 219 S.
11. Kosalik G. Heiz. Privatlinik / G. Kosalik. – Köln : Lingen Verlag, 1985. – 360 S.
12. Noll I. Die Apothekerin / I. Noll. – Zürich : Diogenes Verlag AG, 1996. – 248 S.
13. Rosenfeld A. Adams Erbe / A. Rosenfeld. – Zürich : Diogenes Verlag AG, 2011. – 385 S.

Н.А. Деркевич (Тернопіль)

НЕВІДОКРЕМЛЮВАНІ ДІЄСЛІВНІ ПРЕФІКСИ *be-* ТА *ver-* У ДІАХРОНІЧНОМУ АСПЕКТІ

*Проаналізовано діахронічний розвиток невідокремлюваних дієслівних префіксів *be-* та *ver-*. Виявлено, що досліджувані одиниці з часом втратили свою первинну автономність і розвинулися від вільних до зв'язаних слотовірних морфем.*

Ключові слова: *діахронія, префікс, дієслово, морфема, слотовір, деривація, похідне слово.*

*Проанализировано диахроническое развитие неотделяемых глагольных префиксов *be-* и *ver-*. Установлено, что исследуемые единицы со временем потеряли свою первичную автономность и развились от свободных к связанным словообразовательным морфемам.*

Ключевые слова: *диахрония, префикс, глагол, морфема, словообразование, деривация, производное слово.*

*The diachronic development of inseparable verbal prefixes *be-* and *ver-* is analysed in the article. We found out that these prefixes in process of time lost their primary autonomy and developed from free word building morpheme to linked ones.*

Key words: *diachronic, prefix, verb, morpheme, word building, derivation, derivative word.*

Актуальність статті визначається загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на виявлення закономірностей розвитку та функціонування лексичного складу мови.

Метою статті є виявлення особливостей історичного розвитку невідокремлюваних префіксів. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступного **завдання**: простежити основні етапи становлення найпродуктивніших дієслівних префіксів *be-* та *ver-* у німецькій мові.

Дієслівні префікси мають стабільну передкореневу позицію і послідовно виконують словотвірну функцію. Вони розвинулися від прислівника, частки чи прийменника до дієслівного префікса, тож у різні періоди розвитку німецької мови зазнали змін у своїх функціях та значеннях. Похідні дієслова утворилися шляхом синтаксичного зсуву, перебудови відношень між членами словосполучень за певною словотвірною моделлю. Уже в готській мові [5, с. 47] між твірними основами і на той час ще не сформованими префіксами створюються відношення словотвірної деривації.

Проілюструємо це наочно (див. табл. 1).

Таблиця 1

Діахронічний розвиток префікса *be-*

Період/ мова	Форма	Функція	Зміст, значення	Джерело
гот.	<i>bi</i>	Präposition	<i>bei, um, in, innerhalb; inbetreff, um, über, gemäß</i>	W. Streitberg, Teil II, 1965, с. 19
двн.	<i>bi, be, ba, pi, pii, pe</i>	Adverb	<i>nahe</i>	R. Schützeichel 1981, с. 15;
		Präposition	<i>von jetzt an (Gen); bei, auf, an, in, zu, anstatt, neben (Dat); gegen, betreffend, über, für, um (Akk)</i>	F. Kluge 1989, с. 66
свн.	<i>bei</i>	Adverb	<i>bei, dabei, in der Nähe, neben</i>	M. Lexer 1869-1878, с. 262
	<i>be</i>	Präposition Adverb	<i>bei, um, an, auf, zu</i>	H. Paul 1992, с. 96; F. Kluge 1989, с. 66
нвн.	<i>be-</i>	Präfix	<i>um ... herum, in Beziehung auf etw.</i>	H. Paul 1992, с. 96; W. Pfeifer 1993, с. 107

У готській мові *bi* виконувало функцію прийменника зі значенням „біля, навколо” – у просторовому відношенні, у часовому – „в, впродовж”, у переносному значенні – „стосовно, згідно із”. За даними етимологічних словників Ф. Шутцайхель [8, с. 15] та Ф. Клуге [3, с. 66], префікс *be-* у давньоверхньонімецькій мові мав форми *bi, be, ba, pi, pii, pe*, виконував функції прислівника зі значенням „близько” та функції прийменника, який вимагав родового „відтепер, віднині”; давального „при, із, на, у, в, до, замість, біля” та знахідного відмінків „проти, щодо, про, над, для, навколо”. У середньовірхньонімецький період цей префікс виконував функції прислівника із значеннями „біля, близько”, також прийменника зі значеннями „біля, навколо, до” [4, с. 262]. Вже у середньовірхньонімецький період префікс *be-* набув сучасної форми [3, с. 66]. Первинна функція цього префікса – локальне призначення „навколо”, яке спостерігаємо у середньовірхньонімецькій мові у дієсловах *begraben – mit einem Graben umgeben* „оточити ровом”; *belegen – einschließen* „оточити”; *beringen – umringen* „оточити”; „повне охоплення дією” у дієсловах *bekleiden* „одягати”, *bewaffnen* „озброїти”; дієслова отримують значення результативності *bedecken* „покривати”, *bereinigen* „очистити”, *bezwingen* „примусити”; префікс спричинює перехідність у неперехідних дієсловах – *begehen* „переходити”, *beleuchten* „освітлювати”, *besiegen* „перемагати”. Поєднання префікса з іменниковими чи прикметниковими основами сприяє творенню дериватів: *benachrichtigen* „повідомити”, *besohlen* „підбивати чим.”, *bevölkern* „заселяти”, *befähigen* „бути здібним, дати можливість”, *beruhigen* „заспокоїти” [7, с. 107].

У дослідженні „Дієслова з префіксом *ver-*” В. Вільманс вказує на те, що частка *faur* мала самостійне значення, траплялися варіанти *fair, fra*. У частці *faur* В. Вільманс вбачає значення локальності; її пізніша семантика відповідна нинішній частці *vorbei* „повз щось”. Частці *fra* лінгвіст надає значення „вперед, геть, завершення, вбік від правильного шляху”, але її остаточне значення у сучасній мові не пов’язане зі значенням частки *fair*, „вона вказує на мету і завершення дії” [9, с. 158]. За своєю семантикою форма *faur* відповідна не тільки до нововерхньонімецького *ver-*, але й до вторинних префіксів *für-* і *vor-*. Навіть сьогодні спостерігаємо взаємодію похідних із префіксами *ver-/für-/vor-*. Основою трьох різних префіксів у готській мові слугували індоевропейське *pro-* „перед”; грецьке *pro-* „перед”; латинське *pro-* „перед, за, замість”; давньоірландське *ro-* інтенсифікуючий префікс; давньослов’янське *pr-* „заради чог.”; російське *pro-* „про, над, через”; індоевропейське *per-, peri-* „уперед”; грецьке *pe’ri-, peri-* „навколо, поряд, біля”; давньослов’янське *pre’-* „через, над”; індоевропейське *pr-* „із-за”; давньослов’янське *prъbь/ prъstь/* „палець” [7, с. 1497]. У давньоверхньонімецький період на зміну готським формам нинішнього префікса *ver-* приходять більш спрощені форми, семантика котрих також зазнала певних

змін. У середньовіснійнімецький період з'являється форма сучасного префікса *ver-* із метафонією голосних: *ver-*, *vir-*, *vor-*. Така багата спадщина минулих часів відобразила у нововіснійнімецький період різноманітність у семантиці похідних дієслів з префіксом *ver-*: видалення, забирання *verrücken* „пересунути”, *vertreiben* „виганяти”; завершення, вичерпання *verdunsten* „випаровуватися”, *verklungen* „відлунати”, *verschwinden* „зникати”; помилкової дії *verwecheln* „переплутати”, *sich verzählen* „невірно порахувати”; значення заборони *verbieten* „заборонити”, *versagen* „відмовити у чом.”; результативної дії *verpacken* „спакувати”; посилення дії *verschliessen* „перекривати”, *versperren* „перегороджувати”; функції перехідності для неперехідних дієслів *verfolgen* „переслідувати”, *verheiraten* „одружитися” і для відіменникових *verholzen* „перетворитися у дерево” та відприкметникових похідних *verdeutlichen* „роз'яснювати”, *verarmen* „стати бідним” [7, с. 1498].

Таблиця 2

Діахронічний розвиток префікса *ver-*

Період/ мова	Форма	Функція	Зміст, значення	Джерело
гот.	fair-, faur-, fra-	Vorsilbe	heraus, vor-, weg, vorbei-	Duden 1963, с. 736
	fair-, faur-, fra-	unbet. Vorsilbe	Stellvertretung, Zugrundegehen, Verschwinden	Duden 1963, с. 736
	faur	Adverb Präposition	vor, vor hin, längs hin; vor, für, um willen, über	W. Streitberg 1965, с. 33
двн.	fur, furi, fir, firi, far, fer	Partikel	für, vor	W. Pfeifer 1993, с. 1497
свн.	ver-, vir-, vor-	Präfix	über etwas hinaus, über etwas hin	W. Pfeifer 1993, с. 1497
нвн.	ver-	Präfix	beseitigen, wegschaffen, aufbrauchen, fort/ zugrunde gehen; irreleiten, fehlgehen	W. Pfeifer 1993, с. 1497

Із викладеного випливає, що префікси в ході історичного розвитку зазнали значних фонетичних та семантичних змін: так, префікс *be-*, сягаючи витоків у давньовіснійнімецький період, став основою для прийменників *bei*, *binnen* та сполучника *bevor*. У функції прийменника та прислівника, префікс *be-* вже у готській мові започаткував значення „навколо чогось”, транзитивуюча функція заклалася у його основі на початкових стадіях розвитку. Про багатозначність та продуктивність префікса *ver-* свідчить різноманітність його форм у різні періоди розвитку мови: він виконував функції прислівника, прийменника, частки і вже з початком середньовіснійнімецького періоду – префікса. Домінуюче просторове значення префікса *ver-* а також „віддалення” та „заміни” частково об'єдналися, частково перейшли в інші різноманітні семантичні відтінки як денотативних, так і конотативних значень.

Діахронічний аналіз префіксів дає підстави стверджувати, що досліджувані одиниці, набуваючи у процесі еволюції статусу невідокремлюваного префікса, спочатку зберігають свою семантику, згодом видозмінюють або й зовсім втрачають її під впливом твірної основи.

Список літератури

1. Степанова М. Д. Словообразование современного немецкого языка / М. Д. Степанова. – М. : Изд-во иностранной лит-ры, 1953. – 375 с.
2. Braun P. Bestände und Veränderungen in der deutschen Wortbildung am Beispiel der be-Verben / Peter Braun // Zeitschrift der Germanisten Rumäniens (Heft 26). 1982. – S. 216–226.
3. Kluge F. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache / Friedrich Kluge. – 22. Auflage. – Berlin ; New York : de Gruyter, 1989. – 822 S.
4. Lexer M. Mittelhochdeutsches Handwörterbuch / Mathias Lexer. – Leipzig : Verlag von S. Hirzel, 1869–1878. – S. 67–1060.
5. Moskalskaja O. I. Deutsche Sprachgeschichte / O. I. Moskalskaja. – М. : Wyssh. shk., 1977. – 278 S.
6. Paul H. Deutsche Grammatik / Hermann Paul. – Halle (Saale) : VEB Max Niemeyer Verlag, 1959. – 2. Aufl. – 142 S.
7. Pfeifer W. Etymologisches Wörterbuch des Deutschen / Wolfgang Pfeifer. – München : Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co KG., 1993. – 1665 S.

8. Schützeichel R. Althochdeutsches Wörterbuch / Rudolf Schützeichel. – 5., überarb. u. erw. Aufl. – Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 1995. – 342 S.
9. Wilmanns W. Deutsche Grammatik. Gotisch, Alt-, Mittel- und Neuhochdeutsch / Wilhelm Wilmanns. – Straßburg : Verlag von Karl J. Trübner, 1899. – S. 115–175.

УДК 811.111'271

I.M. Діяконович (Кам'янець-Подільський)

SPEECH AND AN INDIVIDUAL

Для дискусії винесено питання про мову, як предмет дослідження декількох царин: мовознавства, психології, соціології та фізіології. Походження мови ще й досі є дискусійним. Мова є явищем унікальним не через довід, що жодна інша істота не продукує її, що по суті є питанням заперечливим, а через дослідження у психології та соціології, які припускають її унікальність на підставі психічно-емоційної індивідуальності окремої людини.

Ключові слова: *емоція, соціум, просодія, рух тіла, пародист, музика мови індивідуума, спів, індивідуальність мовлення.*

В качестве темы дискуссии представляется вопрос о языке, как предмете исследования нескольких сфер: языкознания, психологии, социологии и физиологии. Происхождение языка до сих пор является дискуссионным. Язык есть уникальное явление не из-за того, что никакое другое существо не производит его (что, по сути, является вопросом отрицающим), а благодаря исследованиям в психологии и социологии, которые предполагают его уникальность на основании психически-эмоциональной индивидуальности отдельного человека.

Ключевые слова: *эмоция, социум, просодия, движение тела, пародист, музыка языка индивидуума, пение, индивидуальность речи.*

The research discusses speech as the study of such domains as linguistics, psychology, sociology and neuroscience. The origins of speech are unknown and subject to much debates and speculation. Speech is proved to be unique not from the point of view no other creature can do it which is rather controversial but from the point of view of psychology and sociology as it is made by an individual as unique 'singing'.

Key words: *emotion, social environment, prosody, gesture, impressionist, language musicality, singing, individual's speech.*

Speech has been much investigated in different domains. First of all it is the subject of study of linguistics as the latter focuses on the system of language that produces speech. Anthropology, biology, human anatomy, informatics, neuroscience, philosophy, psychology, sociology are other domains that study speech.

The origins of speech are unknown and subject to much debates and speculation. It is rather controversial how far human speech is unique in that other animals also communicate with vocalizations. While none in the wild have compatibly large vocabularies, research upon the nonverbal abilities of language some trained apes raises the possibility that they might have these capabilities.

The study of speech has significantly progressed during the last decades, due to the dramatic increase of interest fuelled by applications like virtual reality, video games, human-computer speech interaction, security and medical applications. Speech is a subtle and rich communication; it transfers not only the linguistic information, but also the information about the personality and the emotional state of the speaker. The emotion is a motivation-related answer adapted to the social environment. The prosody is a communication means which includes the attitude and the emotions. It also contains information about the speaker and about the environment.

There is no general agreement on the classification of emotions. Thus emotions are originally basic (happiness, anger, sadness, neutral tone) and non-basic [4].

Emotional prosody is the expression of feelings using prosodic elements of speech. It was considered by Charles Darwin in "The Descent of Man" to predate the evolution of human language: "Even monkeys express strong feelings in different tones – anger and impatience by low, – fear and pain by high notes" [3]. Native speakers listening to actors reading emotionally neutral text while projecting emotions correctly recognized happiness 62 % of the time, anger 95 %, surprise 91 %,